

BESLUT

2020-10-05 Dnr: 20/02129

SAKEN

Plånboken, P1, 2020-05-06, inslag om sällskapsdjur och klimatpåverkan; fråga om saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kravet på saklighet.

INSLAGET

Inslaget påannonserades av programledaren enligt följande.

Köttätande hundar och katter är stora klimatbovar, men nu ökar efterfrågan på vegetariskt foder. [...] Men ska sällskapsdjur äta grönt eller finns det andra sätt att minska deras miljöpåverkan?

En reporter sa följande i inledningen av inslaget.

Sälj bilen, ät mer ekologiskt och sluta flyg. Ja, vad vi på individnivå kan göra för klimatet har kommit allt mer i fokus de senaste åren. Och många försöker också äta mindre kött för att minska utsläppen av koldioxid. Men parallellt med den trenden så skaffar allt fler hund eller katt, som nästan uteslutande äter köttbaserat foder. Så vad kan katt- och hundägare göra för att minska sitt klimatavtryck? Köpa ekologiskt foder eller ge djuren mer vegetariskt? Eller skaffa färre och mindre djur?

Senare i inslaget sa reportern att det saknas siffror på hur mycket kött svenska sällskapsdjur äter. Hon berättade om en amerikansk studie som visade att amerikanska hundar och katter tillsammans äter lika mycket animalier som 62 miljoner människor och sa samtidigt att den siffran hade ifrågasatts. Därefter sa reportern följande.

Tydligt är i alla fall att vilken mat vi väljer att ge våra sällskapsdjur påverkar klimatet. Och att många djurägare är måna om vad deras djur får i matskålen.

Ett biträde i en djurbutik intervjuades. Hon berättade bland annat vilka sorters foder i butiken som innehöll mycket protein. Reportern sa därefter att hund- och kattfoder ofta innehåller en hög halt biprodukter. Hon berättade också att det på

senare år i stället blivit populärt att köpa foder med högt köttinnehåll och att det anses naturligare och nyttigare. Därefter intervjuades en forskare på Sveriges lantbruksuniversitet som bland annat sa att biprodukterna har ett högt näringsvärde och att han tyckte att man skulle utnyttja klimatavtrycket från animalieproduktionen maximalt. Reportern sa därefter följande.

Men många djurägare vill ändå att just deras hund eller katt ska ha det allra bästa. Och vill man att ens djur ska få ekologiskt foder då får man också vara beredd att betala mer.

Ett biträde i en djurbutik uttalade sig om att priserna på ekologiskt foder var högre och därefter sa reportern följande.

Och förutom att välja ekologiskt kan ju mer vegetarisk mat vara ett sätt att minska sitt klimatavtryck. I alla fall för oss människor. Men den här trenden märks också i djurbutiken. (Personnamn butiksbiträde) får ibland frågan om de har något vegetariskt eller veganskt foder.

I slutet av inslaget sades bland annat följande av reportern.

För russkiy toy-tiken Debbies husse (personnamn hundägare) har det varit svårt att hitta ekologisk hundmat i staden där han bor. Trots att han själv är vegan har han inga planer på att låta Debbie äta vegetariskt mer än de matrester hon ibland får. Utan han har andra knep för att minska Debbies klimatpåverkan.

ANMÄLAN

Anmälaren anför i huvudsak att det var osakligt att påstå att ekologisk produktion har fördelar för klimat och miljö. I inslaget presenterades det som självklart att ekologiskt är bättre ur klimat- och miljösynpunkt. Reportern sa att förutom att välja ekologiskt kan vegetarisk mat vara ett sätt att minska sitt klimatavtryck. I själva verket har ekologiska livsmedel en större klimatpåverkan än vanliga svenska livsmedel. Detta beror bland annat på att ekologisk produktion kräver större areal än vanlig sådan. Det visar bland annat statistik från Statistiska centralbyrån, rapporter från Naturvårdsverket och en bok skriven av professorer vid Sveriges lantbruksuniversitet.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio AB (SR) anser att inslaget överensstämmer med kravet på saklighet och anför i huvudsak följande.

Vad konsumenten kan göra på individnivå för miljön och klimatet har kommit alltmer i fokus de senaste åren; vissa flyger mindre, köper begagnat eller investerar i elbil, medan andra försöker äta mindre kött för att minska utsläppen av koldioxid. Parallellt med den trenden skaffar dock allt fler hund eller katt som nästan uteslutande äter köttbaserat foder. Det som framkom i reportaget är att många djurägare är måna om vilken mat deras sällskapsdjur får och att det finns en efterfrågan på ”lyxigt” foder med hög köthalt. Kunderna efterfrågar även

ekologiskt och är beredda att betala mer för det. Inslaget skildrar hur flera djurägare tänker kring sina husdjurs kost samt olika trender kring detta.

Anmälaren invänder mot formuleringen ”och förutom att välja ekologiskt kan ju mer vegetarisk mat vara ett sätt att minska sitt klimatavtryck”. Det kritiserade uttalandet utgår från den research som gjorts inför programmet. Reportern tog kontakt med flera djurägare och butiksägare som uppgav att konsumenten gärna väljer ekologiskt för att de upplever det som bättre för miljön. SR vill betona att man inte slagit fast att ekologisk djurmat är bättre för klimatet. Det ekologiska djurfodret tas endast upp som ett exempel på trenden att djurägare letar efter mer exklusiv mat till sina husdjur. Det finns dock grund för att påstå att vegetarisk föda (för såväl djur som människa) står för ett mindre klimatutsläpp än kött, vilket också är det som reportaget i huvudsak handlade om. Bland annat står följande att läsa på Jordbruksverkets webbsida.

Produktionen av animaliska produkter (till exempel kött, ägg och mjölk) står för cirka 15 procent av världens totala utsläpp av växthusgaser. Därför har konsumtionen av kött stor påverkan på klimatet oavsett var och hur köttet har producerats. Till största delen beror utsläppen på att det går åt mycket mark för att producera foder.

Vad gäller påståendet att ”Det har varit svårt att finna ekologisk hundmat” är det vad hundägaren sa i inslaget. Det ska betraktas som en åsikt och inte som en faktauppgift.

När programmet sammanfattningsvis besvarade de olika frågorna i slutet av reportaget blev slutsatsen följande. Det man kan göra för att minska sitt klimatavtryck som djurägare är att skaffa färre och mindre djur, inte ge dem för mycket mat, välja foder framställt här i Sverige framför foder från exempelvis USA, välja torrfoder och tänka på hur fodret är förpackat. Ekologiskt foder nämndes överhuvudtaget inte i denna slutsats.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SR ska utöva sändningsrätten sakligt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (12 § i sändningstillståndet).

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Inslaget handlade om vad man som katt- eller hundägare kan göra för att minska sitt sällskapsdjurs klimatavtryck. Inslaget fokuserade i huvudsak på katter och hundars konsumtion av animaliskt foder. Reporterns svepande uttalanden om att välja ekologiskt för att minska sitt klimatavtryck, var oavsett dess riktighet, inte av en sådan betydelse för framställningen att det medför att inslaget strider mot kravet på saklighet. Granskningsnämnden anser inte heller att vad anmälaren anført i övrigt medför att inslaget strider mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Malin Bonthron, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Kristina Åberg, Erik Fichtelius och Sofia Olsson Olsén efter föredragning av Hanna Teleman.

På granskningsnämndens vägnar

Malin Bonthron

Hanna Teleman

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.